

Scymnus rufipes F. en apetzii Muls., twee voor de Nederlandse Fauna nieuwe Coccinelliden (Col.)

door

P. J. BRAKMAN

Het vinden bij Bergen op Zoom van een afwijkend exemplaar van *Scymnus frontalis* F. deed mij HORION's Faunistik raadplegen. Daaruit bleek, dat de laatste tijd twee aan *Sc. frontalis* nauw verwante soorten (*rufipes* F. en *apetzii* Muls.) op vele plaatsen in Midden- en Noord-Europa gevonden zijn. Het exemplaar van Bergen op Zoom bieek mij tot *apetzii* te behoren, welke determinatie door de specialist der Scymnini, Dr. H. FÜRSCH te München, bevestigd werd. Tevens determineerde deze mijn gehele materiaal van *frontalis* als *rufipes*, zodat juist de als het meest algemeen beschouwde soort mij ontbrak. Dit zou later eveneens het geval blijken te zijn in de collectie-BERGER. Om een inzicht te verkrijgen in de verspreiding dezer drie soorten in Nederland revideerde ik daarop ook de collectie-POOT en de voormalige collectie-EVERTS (in het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden, waarvoor ik Dr. J. T. WIEBES dank zeg). Het resultaat daarvan is, dat in ons land *Sc. rufipes* de meest algemene soort is, met een verspreiding over een groot gedeelte van het land. *Sc. frontalis* is vooral uit de Hollandse duinstreek bekend, met enkele verspreide vondsten in Gelderland, Noord-Brabant

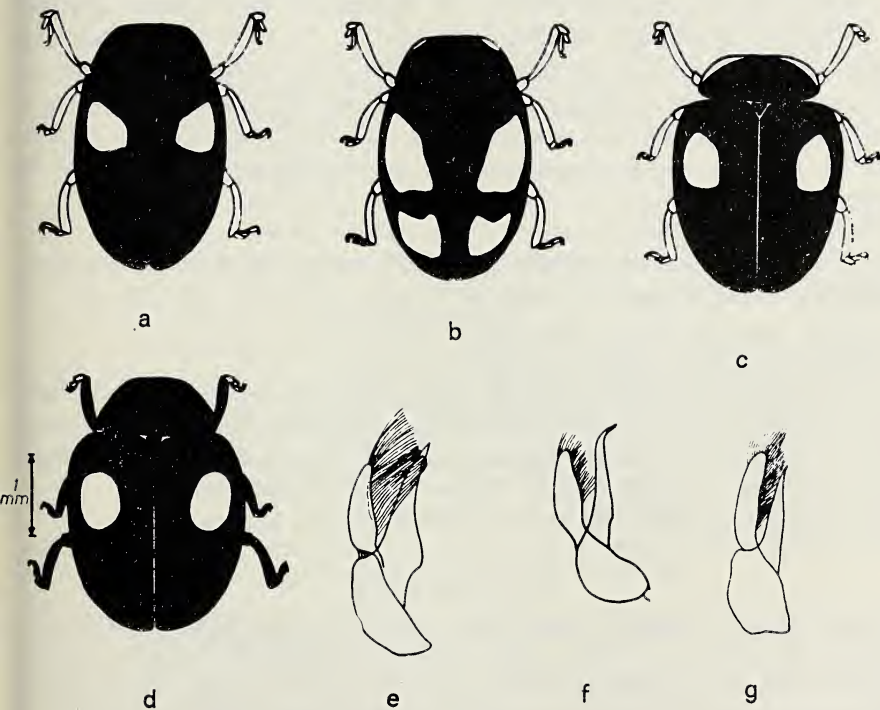


Fig. 1: a. *Scymnus frontalis* F.; b. *Sc. frontalis* f. *quadripustulatus* Hbst.; c. *Sc. rufipes* F.; d. *Sc. apetzii* Muls.; e. aedeagus (van terzijde gezien) van *Sc. frontalis*; f. idem van *Sc. rufipes*; g. idem van *Sc. apetzii*. (Naar FÜRSCH).

en Limburg, terwijl *Sc. apetzi* tot dusver alleen gevonden is in Noord-Brabant en Limburg. De drie soorten kunnen als volgt gescheiden worden:

- Lichaam langwerpig-ovaal (fig. 1a en b). Bij het ♂ zijn de kop, benevens de voorhoeken en de zijranden van het halsschild roodgeel. Dekschilden fijner en dichter bestippeld dan bij *rufipes*, slechts met vage aanduiding van grovere stippelrijen langs de naad. Aedeagus fig. 1e (de middenlob is langer dan de parameren, aan de spits niet opvallend gebogen). Bij de f. *quadripustulatus* Hbst. heeft elk dekschild twee rode vlekken (fig. 1b), bij de f. *suffriani* Wse. zijn deze vlekken met elkaar verbonden. De geheel ongekleurde f. *immaculatus* Suffr. is uit ons land nog niet bekend *frontalis* F.
- Lichaam korter ovaal (fig. 1c). Bij het ♂ kop en halsschild als bij *frontalis* gekleurd. Dekschilden iets minder fijn bestippeld, meestal met één of twee zeer duidelijke grove stippelrijen langs de naad. Aedeagus fig. 1f (de middenlob is langer dan de parameren, zeer karakteristiek voor deze soort is de duidelijke ombuiging van de middenlob aan de spits). Exemplaren met meer dan één vlek op elk dekschild zijn niet bekend *rufipes* F.
- Lichaam zeer kort en breed ovaal (fig. 1d). Bij het ♂ is meestal alleen de kop geheel of gedeeltelijk roodgeel. Bestippeling der dekschilden vrij regelmatig en ongeveer van gelijke sterkte als bij *rufipes*. Aedeagus fig. 1g (de middenlob is niet langer dan de parameren). Exemplaren met uitbreiding van de vlekken-tekening op de dekschilden komen in Zuid-Europa voor, geheel ongekleurde exemplaren zijn uit ons land niet bekend *apetzi* Muls.

De vermelde verschillen in punktuur tussen *frontalis* en *rufipes* zijn niet constant en derhalve voor de determinatie niet volkomen betrouwbaar. Sommige ♀♀ van *frontalis* en *rufipes* zijn dientengevolge niet altijd met zekerheid te determineren. De ♂♂ zijn heel gemakkelijk te onderscheiden aan de hand van het genitaalapparaat.

Verspreiding in ons land:

frontalis: Den Haag, Scheveningen, Loosduinen, Noordwijk, Katwijk, Wassenaar, Rotterdam, Breda, Arnhem en Colmond.

frontalis f. *quadripustulatus*: Den Haag en Houthem.

frontalis f. *suffriani*: Texel en Limmel.

rufipes: Vorden, Oosterbeek, Renkum, Texel, Hilversum, Velsen, Overveen, Hillegom, Katwijk, Hoek van Holland, Den Haag, Oostkapelle, Biggekerke, Vrouwenpolder, Nieuwvliet-Z., Groede, Bergen op Zoom, Putte-N.B., Eindhoven, Asten, Maastricht, Nuth, Valkenburg-Z.L., Wijlre, Epen-Z.L. en Vijlen.

apetzi: Bergen op Zoom, Maastricht, Cadier en Keer en Colmond.

Zusammenfassung

Das holländische Material von *Scymnus frontalis* aus den Sammlungen-EVERTS, BERGER, BRAKMAN und POOT wurde revidiert nach den Neubearbeitungen der Scymnini von Dr. H. FÜRSCH. Dabei ergab sich, daß *Sc. rufipes* die in Holland verbreitetste Art ist, während *Sc. frontalis* besonders, aber nicht ausschließlich, im Dünengebiet der Provinz Südholland vorkommt und *Sc. apetzi* bisher nur in den Provinzen Nordbrabant und Limburg gefunden worden ist. Herrn Dr. FÜRSCH sei herzlich gedankt für seine Bestimmungshilfe.

Literatuur

- FÜRSCH, H., 1958, Die mitteleuropäischen *Scymnini* und deren Verbreitung mit besonderer Berücksichtigung Bayerns (Col., Cocc.) — *Nachrichtenbl. Bayer. Entomologen* 7 : 75—91; 100—102.
- , 1962, Neues über die mittel- und südeuropäischen Arten der *Scymnus frontalis*-Gruppe (Col., Cocc.) — *Opuscula Zoologica* nr. 65 : 1—9.
- HORION, A., 1961, Faunistik der mitteleuropäischen Käfer 8 : 310—313.

Nieuw- en St. Joosland, Wilhelminastraat 21.

Beiträge zur Systematik und Ökologie Mitteleuropäischer Acarina. Band II, Mesostigmata I. Aus dem Zool. Inst. der Friedrich-Alexander-Universität, Erlangen-Nürnberg. Geest & Portig, Leipzig, 1963, VII + 804 pp., 502 fig., DM. 165.—.

In aansluiting op de beide reeds verschenen afleveringen (Band I) is thans in deze serie een lijvig deel gepubliceerd, dat van de Mesostigmata speciaal enige families van de Laelaptoidea (*Ascaidae*, *Podocinidae* en *Phytoseiidae*) behandelt.

De enorme soortenrijkdom van de Mesostigmata in het algemeen heeft aanleiding gegeven tot het opstellen van een langzamerhand onoverzichtelijk aantal genera en species en de gedachten over de wenselijkheid van het maken van zeer vele of juist zeer weinige genera lopen bij de systematici sterk uiteen. Vooral in de laatste jaren is de toevloed van nieuwe soorten zeer groot geweest en aan deze toevloed is vooralsnog geen einde te zien.

Het is prettig, dat thans een nieuwe serieuze bewerking van een aantal genera en soorten is verschenen van deze systematisch zo moeilijk te hanteren mijten. De auteurs (Fritz BERNHARD en Irmgard WESTERBOER) hebben getracht om langs ten dele nieuwe wegen een bruikbaar systeem van onderscheiding en verwantschap te scheppen. Daarbij hebben zij zich in hoge mate gebaseerd op de reeds door HIRSCHMANN ingeleide „Gangsystematik” welke gebruik maakt van kenmerken die zich door alle ontwikkelingsstadia, van larve tot adultus, handhaven. Als gevolg daarvan is dus ook verheugend veel aandacht geschonken aan de juveniele stadia. Bij de thans gevolgde werkwijze wordt veel waarde gehecht aan de kenmerken van cheliceren, epistoom en hypostoom e.d., alsmede aan de kenmerken van rug- en buikzijde, zoals beharing en poriën. Voor de haren en de poriën wordt gebruik gemaakt van een uitgebreid nummer- en lettersysteem.

De bedoeling van de auteurs is o.a. om tot een betere natuurlijke groepering van de soorten te geraken en om aldus te vermijden dat steeds meer monotypische genera worden geschapen op grond van soms slechts één afwijkend kenmerk. In hoeverre deze grondgedachte en de hierop gebaseerde tabellen en beschrijvingen zullen bewijzen correct en praktisch bruikbaar te zijn, moet geleidelijk blijken uit de verdere studie van specialisten in deze categorie der mijten. In ieder geval hebben wij hier voor ons een andere benadering van deze materie, welke poogt een beter inzicht te geven in de systematiek. Derhalve kan een ieder, die te maken heeft met soortsbepaling van deze dieren, sterk worden aangeraden kennis te nemen van de inhoud van dit boek. — G. L. VAN EYNDOVEN.

Enige dagvlinders in 1964. *Papilio machaon* L. Diverse rupsen en vlinders te Roermond, Montfort en Echt.

Araschnia levana L. Enkele exx. van de voorjaarsgeneratie te Boukoul, vrij veel exx. van de donkere zomergeneratie te Boukoul, maar vooral in het bosgebied „De Doort” te Echt, en een enkel ex. te Herkenbosch.

Polygonia c-album L. Vrij talrijk te Montfort.

A. W. P. MAASSEN, Julianastraat 2, Montfort (L.).